

CİNSEL SÖMÜRÜ AMAÇLI İNSAN TİCARETİ SUÇUNUN YÖNTEMİ VE MAĞDURLARI (ISPARTA ÖRNEĞİ)

Öğr. Gör. Veysel DİNLER*

Özet

Sınıraşan bir suç türü olan insan ticareti yasadışı olmakla birlikte, dünyada ve Türkiye’de oldukça yaygın bir kazanç elde etme yolu olarak görülmektedir. İnsan ticareti birçok uluslararası sözleşmede yasaklanmış ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda da suç olarak düzenlenmiştir. İnsan ticareti önemli ölçüde cinsel sömürü amaçlı yapılmakta; bu suçu işleyen kimseler büyük kazançlar elde ederken; mağdurlar büyük fiziksel ve psikolojik yıkım ile seks köleliğine zorlanmaktadır. Bu çalışma, 2007–2008 yılları arasında Isparta Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğü tarafından yapılan fuhuş operasyonları sonucu, insan ticareti mağduru olduğu tespit edilen (Gürcistan ve Azeri uyruklu) 14 kadın ile yapılan görüşmelere ve belge incelemesine dayanmaktadır. Görüşmelerde suç mağdurlarının sosyal ve ekonomik durumları ile insan ticareti suçunun nasıl gerçekleştiği belirlenmek istenmiştir. Isparta örneğinde insan ticareti suçuyla mücadelede yaşanan teknik ve hukuki sorunlar tespit edilerek, çözüm önerileri sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: İnsan ticareti, cinsel sömürü amaçlı insan ticareti, insan ticareti mağdurları, insan ticaretinde yöntemler.

* Hitit Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi Bölümü, Çorum. (e-posta: veyseldinler@hitit.edu.tr
web: <http://www.veyseldinler.com>)

[190] Giriş

Köleliğin dünyada yasaklanmasının üzerinden çok uzun süre geçmiş olmasına karşın, insanoğlunun köleleştirme ve başka insanları istismar etme isteği sona ermiş değildir. Dünyada bazı insanların kendilerinden daha zayıf insanlar üzerinde etkili tasarrufları her zaman var olmuştur. Ancak son gelinen noktada kimi insanlar, doğdukları ve yaşadıkları yerlerden kopararak, diliyle, kültürüyle tamamen yabancı bir coğrafyada, tanımadıkları insanların hizmetlerine sunulmakta ve buna çaresiz olarak katlanmaktadırlar. Kölelik yasaklanmış olmakla birlikte, farklı görünümlele devam etmektedir. Cockburn'un (2003) tespitlerine göre, bugün dünyada, 400 yıl boyunca Atlas Okyanusu üzerinden yapılan köle ticareti sırasında Afrika'dan kaçırılmış olanlardan daha fazla köle vardır. Tüm dünyada alınıp satılan, esir edilen, şiddet gören, sırtından para kazanılan 27 milyon insanın olduğu tahmin edilmektedir. Bu insanlık sorunu, sadece bir veya birkaç devletle sınırlı olmayıp, bütün dünya devletlerini ilgilendiren uluslar arası bir boyuta gelmektedir.

Bir insanı sömürmek ve ondan yarar sağlamak üzere, iradesini yok sayarak başka bir yere götürmek ve kendi iktidar alanında tutmak eylemi, pozitif hukukta ve doktrinde "insan ticareti" olarak adlandırılmaktadır. Bazı yazarlar (Koca, 2003: 141) insan ticareti terimi yerine, "insan yağması" ve "insan sömürüsü" terimleri de önerilmekle birlikte, bu çalışmada pozitif hukuka uygunluğu nedeniyle (Yenidünya, 2007: 5-7) insan ticareti terimi tercih edilecektir. İnsan ticareti birçok nedene bağlı olarak yapılmakla birlikte, fuhuş ya da cinsel sömürü bu suçun işlenmesinde en önemli saiktir (Derks, 2000:10). İnsan ticareti, ister çalıştırmak, ister hizmet ettirmek amacıyla yapılsın; fuhuş amacıyla yapıldığında, mağdurlarına yönelik fiziksel ve psikolojik şiddetin açtığı tahribat nedeniyle, cinsel sömürü amaçlı insan ticareti özellikle mücadele edilmesi ve engellenmesi gereken kriminolojik bir vakadır.

Dünyada insan ticareti, büyük ölçüde cinsel sömürü saikiyle yapılmakta ve bu suça maruz kalanların sayısı milyonlarla ifade edilmektedir (Department of State, 2009: 7). Dünyanın yaşam koşulları zor olan, ekonomik problemlerin günlük yaşamı daha fazla etkilediği, gelişmekte olan yerlerinden refah düzeyi daha yüksek yerlerine yapılan insan ticareti; gerek mağdurların sağlandığı ülkeleri gerekse bu insanların son aşamada getirildikleri ülkeleri ilgilendiren uluslar arası bir sorundur.

[191] Doğu ile batı arasında bir geçiş güzergâhında olması; Asya ve Doğu Avrupa ülkelerine nispeten refah düzeyinin yüksek olması ve başkaca sosyal sebepler nedeniyle Türkiye, insan ticareti mağdurlarının getirildikleri son durak ya da geçiş yaptığı bir coğrafyadır (<http://www.state.gov/documents/organization/123365.pdf>). Türkiye açısından kaynak ülkeler özellikle Orta Asya ve Karadeniz ülkeleri ile ve Türkiye'nin doğusundaki komşularıdır (2007 Yılı Türkiye İnsan Ticareti İle Mücadele Raporu, s. 11 – bundan sonra “İnsan Ticareti Raporu, 2007” şeklinde kısaltılacaktır.). Neredeyse son yirmi yıldır, Türkiye’de cinsel sömürü amaçlı insan ticaretinin yarattığı sosyal problemler tartışılmaktadır. Konunun Türk toplumu açısından, aile yapısının çözülmesiyle ilgili olarak toplumsal, ahlaki ve kamu sağlığı boyutları uzun zamandan beri gündemdeki yerini korumaktadır. Bununla birlikte, özellikle son on yıldır, insan ticareti mağdurlarının durumuna yönelik tartışmalar da gündeme gelmekte; insan ticaretinin bitirilmesine yönelik ciddi çalışmalar bulunmaktadır (İnsan Ticareti Raporu, 2007).

Türkiye’de insan ticaretinin mağdurlar açısından ele alınması, Türkiye’nin 2001 yılında Palermo Protokolü adıyla bilinen protokole taraf olmasıyla başlamıştır. Protokol, 30 Ocak 2003 tarih ve 4804 sayılı “Sınırışan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun” ile kabul etmiştir (Resmi Gazete, T. 04.02.2003, S. 25015). Bu doğrultuda 765 sayılı eski Türk Ceza Kanununa (TCK) 201/b maddesi olarak eklenen insan ticareti suçu, 2005 yılında 5237 sayılı yeni TCK’nin kabulüyle birlikte müstakil bir suç olmaya devam etmiştir. Bu tarihlerden itibaren insan ticareti, sadece sosyal ve ahlaki sorun yaratan boyutuyla değil, kolluk güçlerinin mücadele ettiği bir suç olarak ele alınmıştır. Artık bu suçun mağdurları, toplumu kirletmeye gelen “ucuz seks işçileri” değil; insanlık dışı bir eylemin kurbanları olarak kurtarılması ve rehabilitasyonu gereken kimseler olarak görülmeye başlanmıştır (http://www.ikgv.org/sws_dosyalar/seks_isciligi_genel.pdf).

Bu çalışma, cinsel sömürü amaçlı insan ticareti suçunun Isparta ili açısından görünümünü ortaya koymayı ve bu suç ile mücadelede yaşanan sorunları tespit, çözüm önerileri ileri sürmeyi amaçlamaktadır. İnsan ticareti suçunun Dünya ve Türkiye’deki boyutu çalışmanın kapsamının çok üstünde olup; konuya Isparta ili örneğinde çok sınırlı olarak yaklaş

[192] lacaktır. Cinsel sömürü amaçlı insan ticaretinin mağduru kimdir? Bu suç hangi araçlar kullanılarak işlenmektedir? Bu suçla mücadelede yaşanan hukuki ve teknik sorunlar nelerdir? Cinsel sömürü amaçlı insan ticaretinin önlenmesinde yaşanan aksaklıklar nasıl çözülebilir? soruları çalışmanın sınırları içerisinde cevaplandırılacaktır.

Bu doğrultuda öncelikle, insan ticareti suçu açıklanmıştır. Suçun tanımı yapılarak, uluslar arası hukuk, mukayeseli hukuk ve iç hukuktaki yeri ve unsurları ele alınarak, insan ticaretinin dünyadaki genel görünümü ortaya konarak, çalışmaya giriş yapılmıştır. İkinci olarak, 2007-2008 yılları arasında Isparta ilinde insan ticareti suçuna yönelik yapılan operasyonlara ait kayıtlar ile bu operasyonlar neticesi özgürlüklerine kavuşan insan ticareti mağdurlarıyla yapılan görüşmelerden çıkarılan bulgulara yer verilmiştir. Üçüncü başlıkta, Isparta ilinde insan ticareti suçunun hangi yöntem ve araçlarla işlendiği ortaya konmuştur. Dördüncü başlıkta ise, insan ticareti suçu ile mücadelede karşılaşılan hukuki ve teknik sorunlardan bahsedilmiş; sonuç kısmında bu sorunlara yönelik çözüm önerileri sunulmuştur.

İnsan Ticareti Suçu

İnsan ticareti suçu uzun zamandır dünya ve hukuk gündemini meşgul etmekle birlikte, insan ticaretinin tanımı konusunda yakın bir zamana kadar mutabakat sağlanamamıştır. Bu nedenle pozitif hukuktaki tanımlara bakmak yerinde olacaktır. Birleşmiş Milletler çerçevesinde 12-13 Aralık 2000 tarihlerinde Palermo'da düzenlenen konferansta kabul edilen Sınırşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol'de (bundan sonra "Palermo Protokolü". Protokolün tam metni için bkz. http://www.uncjin.org/Documents/Conventions/dcatoc/final_documents_2/convention_%20traff_eng.pdf) insan ticareti suçu şöyle tanımlanmıştır:

"İnsan ticareti", kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma, kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim

[193] alınması anlamına gelir. İstismar terimi, asgari olarak, başkalarının fuhuşunun istismar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, zorla çalıştırmayı veya hizmet ettirmeyi, esareti veya esaret benzeri uygulamaları, kulluğu veya organların alınmasını içerecektir.

İnsan ticareti, insanın ticari bir meta gibi görülmesini; insanların cinsel ve bedensel yönden sömürülmesini önlemek amacıyla uluslararası hukuk belgelerinde suç olarak düzenlenmiştir. Burada korunan hukukî değer, öncelikle kişinin irade özgürlüğü, serbest hareket özgürlüğü ve insanların geleceğini tayin hakkıdır (Kocasakal, 2003:39). Bunun yanında, özellikle cinsel sömürü amacıyla yapılan insan ticareti suçunda, kamu sağlığı, kamu ahlakı ve dolayısıyla kamu düzeni ikincil korunan değer olmaktadır. İnsan ticareti suçu, mağdurların tedarik edilmesi, başka bir ülkeye nakledilmesi ve sömürülmesi olarak üç aşamada gerçekleşir. Bu suçun mağduru herkes olabileceği gibi, ceza ehliyetine sahip herkes bu suçun faili olabilir.

Uluslararası Hukukta ve Karşılaştırmalı Hukukta İnsan Ticareti Suçu

Köleliğin dünyadaki bütün ülkeler tarafından yasaklanması, uluslararası hukukta *jus cogens* niteliğinde bir ilke haline gelmiştir. Modern kölelik (Arslan ve diğ., 2006:1) olarak kabul edebileceğimiz insan ticareti, uluslararası hukukta sözleşmeler yoluyla yasaklanmıştır. 1904 tarihli Beyaz Kadın Ticaretinin Yasaklanmasına Dair Uluslararası Sözleşme'den (*International Agreement for the Suppression of the White Slave Traffic*) başlayarak, özel olarak insan ticaretini önlemeye yönelik çok sayıda uluslararası sözleşme düzenlenmiştir.¹ Son olarak 2002 yılında Palermo Protokolü ile insan ticareti uluslar arası hukukta yasaklanan ve önlenmesi için taraf devletler tarafından önlemler alınan bir konu haline gelmiştir. Diğer yandan İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi, Çocuk Hakları Sözleşmesi gibi birçok uluslararası belgede, insan ticaretini yasaklayan hükümler bulunmaktadır.

¹ İnsan ticaretini önlemeye yönelik sözleşmeler şunlardır: Beyaz Kadın Ticaretinin Zecren Men'ine Dair Milletlerarası Sözleşme - 1910 (*International Convention for Suppression of the White Slave Traffic*); Kadın ve Çocuk Ticaretinin Men ve Zecrine Dair Beynelmilel Cenevre Mukavelesi - 1921 (*International Convention for the Suppression of the Traffic in Women and Children*); Reşit Kadın Ticaretinin Men'ine Dair Beynelmilel Cenevre Mukavelesi - 1933 (*International Convention for the Suppression of the Traffic in Women of Full Age*); İnsan Ticaretinin ve Başkasının Fuhşunu Sömürmenin İlgası Hakkında Sözleşme - 1949 (*International Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others*). Ayrıntı için bkz. Arslan ve diğ. (2006: 139), Değirmenci (2006: 64-66).

[194] Karşılaştırmalı hukuka bakıldığında, insan ticareti, bütün demokratik ülkelerde suç olarak kabul edilmiştir. Bununla birlikte ülkelerin suçu düzenleme şekillerinde farklılık vardır (Yenidünya, 2007:129 vd). İnsan ticaretinin suç olarak düzenlenmesinde en bilenen yol, genel ceza kanunlarında, suçun bütün unsurlarıyla tek bir madde halinde yer almasıdır. Örneğin, Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Hollanda, İspanya, Macaristan, Portekiz ve Slovenya'da düzenleme bu şekildedir (Değirmenci, 2006: 68). Diğer taraftan, Arnavutluk, Bulgaristan, Hırvatistan, Litvanya ve Moldova gibi ülkelerde insan ticareti suçunun değişik görünüşlerini farklı maddelerde düzenlenmektedir (Değirmenci, 2006: 68-69). Bazı ülkeler ise, insan ticareti suçunu, suçun amacına göre farklı kanunlarda düzenlemektedir. Örneğin, organ ticareti, cinsel sömürü amacıyla insan ticareti vb suçları düzenlemek amacıyla özel kanunlar çıkarılmıştır. ABD, Almanya, Estonya, İngiltere, İrlanda, İtalya, Kanada ve Slovakya'da düzenleme bu şekildedir (Değirmenci, 2006: 69-70).

Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçu

İnsan ticareti suçu, Türk hukuk sistemine ilk olarak, 3 Ağustos 2002 tarih ve 4771 sayılı kanunun ile 765 sayılı eski TCK'nin 201/b maddesiyle girmiştir. 2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 80. maddesinde, özel hükümlerin birinci kısmını oluşturan Uluslararası Suçlar kısmının, ikinci bölümünde göçmen kaçakçılığı suçuyla birlikte, müstakil bir suç olarak düzenlenmiştir:

(1) Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkararak, tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden ya da barındıran kimseye sekiz yıldan oniki yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası verilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilen amaçlarla girişilen ve suçu oluşturan fiiller var olduğu takdirde, mağdurun rızası geçersizdir.

(3) Onsekiz yaşını doldurmamış olanların birinci fıkrada belirtilen maksatlarla tedarik edilmeleri, kaçırılmaları, bir yerden diğer bir yere götürülmeleri veya sevk edilmeleri veya barındırılmaları hallerinde suça

[195] ait araç fiillerden hiçbirine başvurulmuş olmasa da faile birinci fıkrada belirtilen cezalar verilir.

(4) Bu suçlardan dolayı tüzel kişiler hakkında da güvenlik tedbirine hükmolunur.

İnsan ticareti suçuyla korunan hukuki değer, kişi özgürlüğü ve kişinin kendi kaderini belirleme hakkıdır (Hakeri, 2004: 12). Suçun konusu, insan ticaretinin konusu olan insandır. Fail veya mağdur için bir özellik getirilmemiştir. Bütün insanlar bu suçun faili veya mağduru olabilirler. Suçun maddi unsuru, ülkeye sokma, ülke dışına çıkarma, tedarik etme, kaçırma, bir yerden başka bir yere götürme veya barındırma. Bu fiillerin gerçekleştirilmesinde, tehdit, baskı, cebir, şiddet kullanmak, çaresizliğinden yararlanmak, aldatmak araç fiiller olarak sayılmıştır.

Suçun manevi unsuru kasttır. Taksirle işlenmesi mümkün değildir ve özel kast gerekir. Maksadın, zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak, esarete tabi kılmak ve vücut organlarının verilmesi sağlamak olması gerekir. Hukuka uygunluk unsurlarının bu maddeye uygulanma imkânı yoktur. Nitekim maddenin ikinci fıkrasında mağdurun rızası geçersiz kabul edilmiştir (Yenidünya, 2007: 221).

Bu suç birleşik bir suçtur. Araç fiillerin yapılmasından dolayı faile ayrıca ceza verilmez. Suçun gerçekleşmesi bir süreci içerdiğinden, mütemadi bir suçtur (Yenidünya, 2007:187). Araç hareketler gerçekleştirilip, amaç hareketler gerçekleştirilmediğinde teşebbüsten söz edilebilir. Ayrıca suçun gerçekleşmesi için maksadın gerçekleşmesi şart değildir. Bu suça yardım veya kolaylaştırma ile iştirak mümkündür.

İnsan Ticareti Suçunun Kriminolojik Yönü

İnsan ticareti tarihte ilk olarak kölelik biçiminde ortaya çıkmıştır. Bugün dünyada köleliğin yasaklanması sonucu, kölelik kurumu başka görünümde ortaya çıkmaktadır. İnsan ticareti suçu, bunun değişik bir görünümü olarak kabul edilebilir (Yenidünya, 2007:5). İnsan ticareti bugün dünyada, silah ve uyuşturucu kaçakçılığından sonra getirisi en yüksek üçüncü, illegal faaliyet alanıdır. Yıllık 5-6 milyar dolar getirisi olduğu tahmin edilmektedir (Değirmenci, 2006:57). Ayrıca insan ticareti, silah ve uyuşturucu kaçakçılığına göre daha risksiz görülmektedir (Erdal, 2008:80).

[196]Dünyada insan ticareti suçu mağdurlarının sayısı milyonlarla ifade edilmektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), 2009 yılı itibariyle, 12,3 milyon insanın zorla çalıştırıldığını, hizmet ettirildiği veya seks endüstrisinde kullanıldığını tahmin etmektedir. Bunun 1,3 milyonu seks endüstrisinde çalıştırılmaktadır. Seks endüstrisinde çalıştırılanların %56'sını kadın ve kızlar oluşturmaktadır (Department of State, 2009). İnsan ticareti suçunun mağdurları genellikle kadınlar ve çocuklardır. Mağdurlar, çoğunlukla erkek olan failer tarafından başka amaçlarla kandırılmakta ve genellikle fuhşa sürüklenmektedir. Dünyada insan ticareti suçu, ekonomik ve refah seviyesi düşük yerlerden yüksek yerlere doğru bir seyir içindedir. İnsan ticareti suçu sadece mağdurları ve faileri yönünden ilgi konusu olmamaktadır. Bu faaliyetin yarattığı sorunlar, özellikle hedef ülke açısından istihdam politikasını, kamu sağlığını ve göçmen politikasını etkileyen ve bu alanları yakından ilgilendiren bir konudur (Değirmenci, 2006:58).

Yöntem

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de cinsel sömürü amaçlı insan ticareti suçunun mağdur ve yöntemlerine ilişkin (Isparta örneğinde) tespitlerde bulunmak ve insan ticaretinin önlenmesine yönelik bazı öneriler sunmaktır. Bugüne kadar konuyla ilgi yapılan araştırmalar, ya Türkiye genelini ya da suçun metropol veya sınır şehirlerindeki görünümünü ortaya koymaktadır. Çalışmamız, Isparta ölçeğinde ve Türkiye'nin iç kesiminde (güneybatı) yer alan bir ilde, insan ticaretinin boyutlarını gösterme bakımından önemlidir.

Çalışmanın kapsamı, 2007-2008 yılları arasında Isparta il merkezinde meydana gelen ve adliyeye sevk edilerek, ceza kovuşturması başlatılan 4 insan ticareti vakası ile sınırlıdır. Bu operasyonlar sonucu, insan ticareti mağduru olduğu tespit edilen 14 kişi ile adliyeye sevk edilen 8 failin tümüyle görüşme yapılmıştır. Bu haliyle çalışma, bahse konu yıllar arasında Isparta ilinde gerçekleşen insan ticareti suçunun yöntemini ve mağdur profilini doğrudan yansıtmaktadır.

Çalışmada metin incelemesi (arşiv taraması) ve görüşme olmak üzere iki ayrı bilimsel teknik kullanılmıştır. 14 mağdurun ve 8 failin tümüyle görüşülmüştür. Bu operasyonlar sırasında adli mercilerce bilgisine başvurulmuş ve görüşme talebini kabul eden 6 kişi ile ayrıca görüşme yapılmıştır. Mağdurlar ile yapılan görüşmelerde dil önemli bir sorun olarak ortaya

[197] çıkmıştır. Bazı mağdurlar görüşme yapmaya yeterli Türkçe bilmekle birlikte, bazılarının hiç Türkçe bilmemesi nedeniyle tercümandan yararlanılmıştır. Yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular, resmi kayıtlar ile karşılaştırılarak, bulguların sağlanması yapılmıştır.

Bulgular

Mağdur Profili

İnsan ticareti suçu, dünyada genellikle fuhuş ile ilişkilendirilmektedir (Derks, 2000: 10) ve bu nedenle insan ticareti olaylarında mağdur olarak daha çok kadınlar ve çocuklar yer almaktadır (Bozatay, 2009:2762). Çalışmanın konusunu oluşturan insan ticareti mağdurlarının tümü kadındır. Mağdurlardan 12'si Gürcistan, kalan 2'si ise Azerbaycan uyrukludur (krş. İnsan Ticareti Raporu, 2007:20). Dünya ve Türkiye ortalamasından farklı olarak, mağdurların büyük kısmı (% 42) 34-41 yaş aralığındadır (krş. İnsan Ticareti Raporu, 2007:21). Genel olarak yaş aralığı ise, 19-51 arasındadır. Mağdurların biri dışında kalanı bekâr ya da duldur. Mağdurların öğrenim durumu oldukça yüksektir (krş. İnsan Ticareti Raporu, 2007:22). Üniversite mezunları tek başına %50'lik kısmı oluştururken, lise mezunları ile birlikte değerlendirildiğinde bu oran %80'i bulmaktadır. Mağdurların büyük çoğunluğu bir iş sahibi olmamakla birlikte, bazıları doktor, ekonomist gibi yüksek öğrenim gerektiren mesleklere mensuptur. Mağdurlardan üçü (%22) bir zührevi hastalık taşımaktadır.

Mağdurların insan ticaretine konu olmalarının en önemli sebebi geldikleri ülkelerde işsizliğin son derece yaygın olmasıdır. İş bulmanın zor olmasının yanında, iş sahibi olanlar için de ücretler tatmin edici değildir. Bu ekonomik sorunların yanında, kimi mağdurlar aile baskısının sonucu olarak insan ticareti tacirlerinin hedefi haline gelmektedir. 1971 doğumlu Gürcistan uyruklu kadınlardan ...nin şu sözleri bu durumu göstermesi bakımından önemlidir: "Siz yıllar önce Kurtuluş Savaşı yaşadınız. Bizim ki gibi ekonominiz kötüydü, herkes işsizdi. Ama sizin erkekleriniz kadınlarını fuhuş yapsın diye dışarıya göndermedi, ama bizim erkeklerimiz bile bile bizi fuhuş yapmaya gönderiyorlar."

Suçun İşleniş Yöntemi

Bu kısımda insan ticareti suçunun Isparta ilindeki görünümü anlatılacak

[198]tır. Öncelikle suç faillerinin profili ortaya konacak, faillerin mağdurları temin yöntemleri ve irtibat yolu anlatılacaktır. Mağdurların sömürülme ve barındırılma yöntemleri ile faillerin onları baskı altına almak için kullandığı araçlardan söz edilecektir.

Fail Profili

İnsan ticareti suçunun failleri temelde iki grupta değerlendirilebilir. Birinci grup Türk tacirler, diğer grup ise bunlara yardımcı olan yabancı tacirlerdir (krş. İnsan Ticareti Raporu, 2007:31). Türk tacirlerin tümü erkektir. Yaşları 25-45 yaş arasındadır. İlkokul veya ortaokul mezunlardır ve işçilik, hamallık, esnafılık gibi daha çok, öğrenim gerektirmeyen ve bedene dayalı işlerde çalışmış kimselerdir. İçlerinde evli ve çocuk sahibi olanlar vardır. Diğer fail grubu ise, birincilerden oldukça farklıdır. Türk tacirlere yardımcı olan yabancı ortakların tümü kadındır. Türk tacirlerin aksine öğrenim düzeyleri oldukça yüksektir. İçlerinde evli olan yoktur. Türk tacirlere yardımcı olmak suretiyle, kendi vatandaşlarının insan ticareti mağduru olmasını sağlayan bu gruptakiler, ironik bir şekilde önceden insan ticaretinden mağdur olan kimselerdir. 1959 doğumlu, mühendis olan ve Türkçe'yi oldukça akıcı konuşan Gürcü uyruklu ..., bu ironik durumu şöyle açıklamaktadır: "Zamanında Türkiye'ye çok girip çıktım. Devamlı satıldım. Çok acı çektim... Artık satanları da tanıyorum, satılanları da. Benim çalışma [fuhuş yapma] vaktim geçti. Namuslu hayat için para lazım. Ben kötü bir şey yapmıyorum. Gürcistan'dan gelenlere yardım ediyorum".

Temin Yöntemleri ve İrtibat Yolu

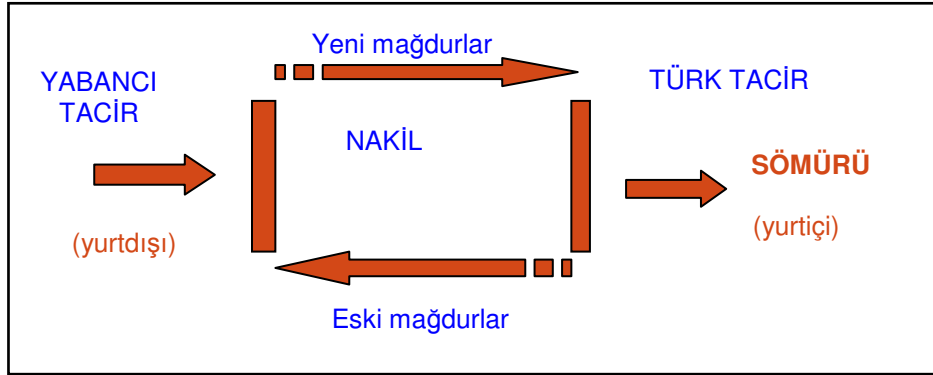
İnsan ticareti suçu failleri, işe mağdurların temini ile başlamaktadır. Kaynak ülkede yapılan reklâm, faillerin hedef bulmasını kolaylaştırmaktadır. Faillerin kullandığı en önemli yöntem iş vaadidir. Mağdur kadınlar esas itibariyle fuhuş yapacaklarını bilmekte, bununla birlikte fuhuş dışında bir sektörde iş bulma imkânını da değerlendirmek istemektedir. Faillerin temin sürecinde kullandığı en önemli söylemler; "Türkiye'de çalışma ve para kazanmak kolaydır" ve "Türkiye'de fuhuş yapmak suç değildir" şeklindedir.

Mağdurların ikna edilmesinde en önemli araç avans yoluyla borçlandırmadır. Ekonomik anlamda büyük bir çıkmazın içinde olan mağdur, ailesinin geçimi ya da borçları için tacirlerden belli bir miktar parayı

[199] borç olarak kabul etmektedir. Karşılığında ise Türkiye'ye gelerek fuhuş yapması gerekecektir. Yapılan görüşmelerde, mağdurların tümünün fuhuş yapacaklarını bildikleri belirlenmiştir. 1967 doğumlu I.G. bu durumu, "Ailemin çok borçları vardı, M.'nin yaptığı teklifi mecbur kabul ettim. Bu yaştan sonra buraya geldim. İş [fuhuş] yapmazsan nasıl ödeyeceksin borcunu?" şeklinde ifade etmiştir. Mağdurlar ile tacirler her fuhuş işi karşılığında belli bir miktar para üzerinde anlaşmakta; hatta bu yazılı olmayan bir sözleşmeye bağlanmaktadır. Bu anlamda Türk tacirlerin fuhuş dışında vaatleri bulunmamaktadır. Buna karşın, tacirlerle anlaşmayı Türkiye'ye girme aracı olarak gören kimi mağdurların asıl hedefi, vasıf gerektirmeyen, bedeni güce dayalı gündelik iş bulmaktır.

Türkiye'deki tacirler, Gürcistan ve Azerbaycan'daki tacirlerle işbirliği içinde çalışmaktadır. Temin etme görevi yurtdışındaki ortağa bırakılmıştır. Mağdurların Türkiye sınırından içeri girene kadar temin edilmeleri ve sevkıyatları yurt dışındaki ortağın sorumluluğundadır. Bu sistem öyle kurulmuştur ki; Türkiye'de tacirlerin daima sömüreceği bir grup kadın bulunmakta; yani Türkiye'deki mağdurların vizeleri bitmeden, diğer grubun Türkiye'ye giriş hazırlıkları başlamaktadır. Bu durum "kesintisiz mağdur temini" olarak adlandırılabilir (Şekil-1).

Şekil 1- İnsan ticareti suçunda kesintisiz mağdur temini.

İstismar Yöntemleri

Cinsel sömürü amaçlı insan ticareti suçunda, başlıca iki türlü istismar ortaya çıkmaktadır. 1- Mağdurların bizzat tacirler tarafından cinsel istismarı, 2- Mağdurların başka erkeklerle fuhuş yaptırılması (krş. Bozatay, 2009: 2765-2766).

[200]Mağdurların bizzat tacirler tarafından istismar edilmesi sıkça rastlanan, hemen hemen bütün mağdurların yaşadığı bir durumdur. Dilini bilmediği yabancı bir ülkede, iradesini teslim ettiği karşı cins tarafından istismara uğrama, özellikle bir kadın açısından kaçınılmaz olmaktadır. Mağdurların hepsi yalnızlıktan ve ailelerinden uzak olmaktan şikâyet etmektedirler. Kimi zaman istemedikleri insanlarla aynı evde kalmak da onlar için sorun yaratmaktadır. Türkiye’de geçen bu günleri “cehennem”e benzeten Gürcü uyruklu ... “...bütün bunların üstüne daha önce hiç görmediğim kişilerle bütün günüm bir arada geçiriyoruz. Aynı milletten de olsak bizim aramızda da kavga oluyor. Bazen sinirimizi birbirimizden çıkarıyoruz” sözleriyle, ev içi problemleri dile getirmiştir. Kuşkusuz istemedikleri kişilerle cinsel ilişkiye girmek zorunda bırakılmak ve tacirlerin cinsel tacizleri en önemli sorunlar olarak anlatılmaktadır. Mağdurlar “patron” diye tanımladıkları tacir ile ilişkide bulunmayı ahlakî sorun olarak görmektedir. Mağdurlardan ... bu durumu, “Bizim başka erkeklerle ilişkimiz oluyor, ama patronun bizi istemesinde mecbur kalıyoruz. Patron bizi istememeli, çünkü o bizim patronumuz” şeklinde ifade etmiştir. Mağdurların tacirler tarafından cinsel istismara uğraması, istismar fiilinin ağırlığına göre ayrıca TCK’nin 102. ve 105. maddesindeki suçları oluşturmaktadır. İnsan ticareti suçunun doğasından kaynaklanan sebeplerle, bu fiillerin tespiti ve soruşturulması hemen hemen imkânsızlaşmaktadır. Öncelikle polise yakalanmaktan korkan mağdur, zaten polise şikâyette bulunamamaktadır. Diğer taraftan, polis ile irtibata geçtiğinde, yani hakkında sınır dışı edilmek üzere işlemler başlatıldığında, mağdurlar değişik sebeplerle tacirlerin fiillerinden şikâyetçi olmamaktadır. Şikâyetin yapılmamasının en önemli nedeni, mağdur ile tacir arasındaki sözleşmedir. Başka bir deyişle, hakkında sınır dışı edilmek üzere hakkında idari işlem başlatılan mağdurun, tacirden parasını alabilmesinin en önemli şartı tacirden hiçbir şekilde şikâyetçi olmamaktır. Diğer taraftan, özellikle cinsel taciz gibi ispatı zor bir suçun üzerinden uzun zaman geçmiş olmasıdır.

Mağdurların istismarındaki diğer ve daha önemli istismar yolu ise, mağdurları başka erkeklerin zevkine sunmaktır. Tacirler genellikle fuhuş yapan erkekler tarafından bilinen kimselerdir. Dolayısıyla müşteri-tacir arasında irtibat sorunu yaşanmamaktadır. İnceleme konusu vakaların birinde, insan ticareti tacirlerinden birinin kartvizit bastırarak müşteri topladığı ve bu yolla irtibat sağladığı belirlenmiştir. Tacirler ile müşteri grubu arasında bir parola sistemi geliştirilmiştir ve müşterilerin

[201]çoğunluğu tacirler tarafından güvenilir bulunan ya da güvenilir buldukları birinin referansına sahip kimselerdir.

Müşterilerle irtibata geçtikten sonra, fuhşun gerçekleşmesinde farklı birkaç yol izlenmektedir. Isparta'da izlenen vakalarda gözlenen en yaygın yol, kadınların arabaya teslimidir. Tacir, güvenilir bulduğu müşterisine, insan ticareti suçuna konu kadın veya kadınları, şehrin ıssız bir yerinde teslim etmektedir. Anlaşılan süre kapsamında kadın müşteri tarafından istismar edilmekte ve süre dolduktan sonra, tacire geri teslim edilmektedir. Fuhşun gerçekleşmesinde ikinci yol, eve kabuldür. Her kadın için ayrı bir odanın ayrıldığı randevu evine kabul edilen güvenilir müşteri, seçtiği kadın ile birlikte odasına gitmektedir. Sık olmamakla birlikte, otellerin fuhş amacıyla kullanıldığı gözlenmiştir. Nitekim Araştırmanın yapıldığı dönemde Isparta il merkezinde faaliyet gösteren bir otel, içinde fuhş yapıldığı gerekçesiyle, PVSK'nin 8. maddesi gereğince Isparta Valiliğince kapatılmıştır. Vakaların birinde fuhş yaptırılmasında pek sıklıkla rastlanmayan bir yöntem tespit edilmiştir. Burada insan tacirleri sırf fuhş yaptırmak amacıyla bir minibüsü özel olarak dizayn etmiştir ve müşterilerini bu minibüse kabul etmektedir. Bu operasyon hemen hemen bütün yerel ve ulusal gazetelere haber olmuştur (örneğin, <http://fotogaleri.hurriyet.com.tr/galeridetay.aspx?cid=10722&p=5&rid=2>; <http://www.stargazete.com/guncel/fuhus-minibusune-soba-kurmuslar-haber-92550.htm>).

Müşterilerle para alışverişi tamamen tacirin kontrolündedir. İnsan ticareti mağdurlarının müşteriler ile para alışverişinde bulunması mümkün değildir. Tacir, mağdurun girdiği ilişki sayısınca bir miktar parayı mağdur adına ayırmaktadır. Bu oran başlangıçta yapılan anlaşmaya göre %33 ila %50 arasındadır. Mağdurun fuhş yapmaya devam etmesinin garantisi olan bu para, ancak mağdurun dönüşünde kendisine verilmekte, öncesinde bu paranın teslimi söz konusu olmamaktadır.

Barındırma Yöntemleri

İnsan ticareti faileri, mağdurların barınmaları ve barındıkları evlerde kolaylıkla fuhş yapabilmeleri için çok planlı hareket etmektedir. Mağdurların barındırılması ve iaşesi tacirin sorumluluğundadır. Türkiye'ye getirilen mağdurlar, tacir tarafından daha önce tutulmuş ve dizayn edilmiş bir eve yerleştirilmektedir. Bu evler genellikle, çok ıssız olmayan, çok da kalabalık olmayan, orta düzeyde insan hareketliliğinin olduğu yerlerdir.

[202] Genellikle şehrin daha önce merkezinde yer alan, ancak şehrin daha planlı genişlemesi nedeniyle eski cazibesini yitirmiş, evlerin nispeten eski ve kirasının ucuz olduğu yerlerdir. Evleri kiralayanlar genellikle tacir dışında, genellikle tacirin tanıdığı, ancak insan ticareti suçunun doğrudan faili olmayan ve özellikle yaşlı kimselerdir. Diğer taraftan, ev ile çok ilgilenmemesi ve tutulma amacını fazla sorgulamaması bakımından, tutulan evin sahibinin de yaşlı bir kimse olmasına özellikle dikkat edilmektedir.

Fuhuş yaptırmanın kolaylığı açısından tacirler müstakil evleri kiralamayı tercih etmektedir. Bu mümkün olmadığında, apartmanların giriş veya bodrum katları gibi, giriş çıkışın daha kolay ve hızlı olabileceği yerler kiralanmaktadır. Bu evlerde perdeler mümkün olduğunca kapalı tutulmakta, tacirlerin kontrolü dışında evin sakinlerinin dışarıyla irtibatı kesilmektedir. İster müstakil, ister apartman dairesi olsun, bu evler daima üç-dört insanın paylaşabileceği genişliktedir. Nitekim evler fuhuş amacıyla kullanıldığından, her bir kadın için ayrı bir oda ayrılmaktadır.

İnsan ticareti mağdurlarına fuhuş yaptırmak amacıyla tacirler tarafından tutulan evler, sık sık değiştirilmektedir. Özellikle bir grup mağdurun Türkiye’de vizeleri dolduğunda, diğer bir grup gelene kadar ev değiştirilmektedir. Bunun amacı deşifre olmamaktır. Bu tedbir öncelikle kolluk güçlerine karşıdır. Diğer taraftan Isparta gibi, komşuluk ilişkilerinin önemli olduğu bir Anadolu şehrinde, belli bir süre içinde komşuluk ilişkisinin hiç olmaması, çevrede oturanların da dikkatini çeken ve onları rahatsız eden bir durum olmaktadır.

Baskı Araçları

İnsan ticareti suçunun icrasında, failer mağdurların fuhuş yapmasına ve kendi kontrollerinde kalmalarını sağlamaya yönelik kimi baskı araçları kullanmaktadır. Çalışmanın yapıldığı dönemde mağdurlara yönelik fiziksel şiddet kullanıldığı gözlenmemiştir. Daha doğrusu bir insan ticareti mağdurunun, kendisine uygulanan fiziksel şiddetten dolayı şikâyetçi olma ihtimali hemen hemen yoktur. Mağdurlarla yapılan görüşmelerde çok nadir de olsa, fiziksel şiddete uğradıklarını söylemişlerdir. Ancak bu tür eylemlerin üzerinden uzun zaman geçmesi, fiilin ispatına yönelik delillerin de ortadan kalkmasına neden olmakta; diğer bir deyişle, mağdurların uğradıkları şiddet yanlarına kalmaktadır.

[203]İnsan ticareti faillerinin mağdurlara karşı kullandıkları en önemli baskı aracı, mağdurların pasaportlarını tutmaktır (sınar, 2002:184). Yabancı bir ülkede pasaport olmadan bir şey yapamayacağını bilen mağdur, tacirin insafına kalmaktadır. Fuhuş yaptırmanın en önemli garantilerinden biri olan pasaportlar, mağdurların Türkiye'ye gelişlerinden itibaren tacirler tarafından tutulmakta ve mağdurlar Türkiye'den ayrılana kadar sahiplerine geri verilmemektedir.

Tacirlerin mağdurlara karşı kullandığı diğer bir baskı aracı tehdit ve şantajdır. Fuhuş yapan müşterilerle para alışverişini elinde bulduran tacirlerin, bu paranın mağdura düşen payını vermeleri, yine tacirlerin insafındadır. Yapılan görüşmelerde, mağdurların çok sayıda erkekle fuhuş yaparak tacire sağladığı kazançtan, paylarına düşen kısmının, tacir tarafından kimi zaman ödenmemekle tehdit konusu yapıldığı gözlenmiştir (Beşpınar ve Çelik, 2009:2792). Tacirler, diğer baskı araçlarında da olduğu gibi, paranın ödenmemesinin şikâyet konusu olma ihtimalini hemen hemen yok saymaktadır. Yine polise ihbar etmek ve böylelikle "fuhuş yapan" mağdurun sınır dışı edilmesini sağlamak kullanılan başka bir baskı aracıdır. İnsan ticareti mağdurları, Türkiye'de fuhuş yapmanın suç olmadığını, bununla birlikte fuhuş yapan yabancıların uğradıkları yaptırımların ağırlığını bilmektedir. Zührevi hastalık kontrolü için muayeneye gönderilme, sınır dışı edilme, ileride Türk vatandaşlığına alınmama, Türkiye'de çalışma ve oturma izni alamama gibi idari yaptırımlar, özellikle Türkiye ile fiziksel ve kültürel yakınlıkta olan komşu ülke vatandaşları için ağır bir yaptırım olarak ortaya çıkmaktadır. Bundan çekinen mağdur, ister istemez tacirin isteklerine boyun eğmektedir.

Mağdurlara yönelik baskı araçları sadece faillerden kaynaklanmamakta, mağdurların içinde buldukları durumlardan da kendi aleyhlerine bir baskı yaratmaktadır. Bunun en başında Türkçe bilmemek gelmektedir. Mağdurların çoğunluğunun kendilerini ifade edebilecek kadar Türkçe bilmemeleri, ellerini kollarını bağlamakta ve doğal olarak tacire mahkum etmektedir. Diğer taraftan, görüşme yapılan mağdurlar Türk toplumunda kendilerine yönelik önyargı olduğunu düşünmektedir. Dil bilmemek ile toplumun önyargısı birleştiğinde, Türkiye'ye fuhuş dışında bir iş bulmayı ve meşru yollardan kazanç elde etmeyi hedefleyen birinin hiç şansı kalmamaktadır. Aynı zamanda mağdurların hukuk bilgisinden yoksun olmaları, tacirlerin kolluk güçlerine yönelik olumsuz telkinleri, mağdurların elini kolunu bağlamakta; adeta yaşamak için tacire muhtaç bırakmakta

[204]dır. Bütün bunların mağdurlar üzerinde oluşturduğu baskı, onları fuhuş yapmak ve tacire boyun eğmekten başka bir seçenek bırakmamaktadır. Mağdurların tedirginlik ve rahatsızlıkları yapılan adli ve idari işlemler sırasında daha da artmaktadır. Nitekim tacirler tarafından zaman zaman polise teslim edilmekle korkutulan kadınlar, kolluk güçlerine karşı tedirgin ve çekingen durumdadır (sınar, 2002:184). Sınır dışı edilmek, insan ticareti mağdurlarının en çok korktukları durumdur. Bunun temelde iki sebebi bulunmaktadır. Öncelikle fuhuş yaptığı için sınır dışı edilen bir kimsenin vize alarak tekrar Türkiye'ye gelmesi ya da Türk vatandaşlığına geçmesi zor, neredeyse imkânsızdır. Bu da Türkiye ile çoğunlukla ticari ve kültürel ilişkileri bulunan komşu ülke vatandaşları bakımından ağır bir yaptırım olarak görülmektedir. İkinci olarak, insan ticareti suçundan dolayı yakalanan ve hakkında soruşturma başlatılan failin, mağdurların fuhuştan kazandıkları paraları vermeme ihtimalidir. Yakalama işleminin genellikle tutuklama ile sonuçlanması nedeniyle, failer ile mağdurlar arasındaki irtibat, suçun kolluk tarafından açığa çıkarılmasından sonra kopmaktadır. Pasaportlar dâhil olmak üzere, mağdurlara ait bütün maddi varlığı muhafaza eden tacirin, kötü niyetle davranarak mağdurların fuhuştan kazandıkları paradan paylarına düşen kısmı vermemeleri mümkündür. Bu durum mağdurlar üzerinde önemli bir baskı oluşturmakta ve çoğu zaman mağdurlar paralarını kaptırmamak uğruna, insan ticareti tacirlerden şikâyetçi olmamaktadırlar.

Faillerin Hileleri

İnsan ticareti suçunun failleri, kullandıkları bir takım yöntemler ile hem hukuki düzenlemeleri aşmaya hem de kendileri ile mücadeleyi etkisiz hale getirmeye çalışmaktadır. Kendisinin kolluk tarafından takip edildiği ve bu kapsamda telefonlarının dinlendiği şüphesinde olan tacirler, yurt dışı ile görüşmelerini her zaman yabancı dilde (örneğin, Gürcüce) yapmaktadır. Bu yöntem, kolluğun bu görüşmeleri takip etmesini ve mücadelesindeki etkinliği azaltmaktadır.

Faillerin kullandıkları diğer bir hile, fuhuş yaptığı tespit edildiği için sınır dışı edilen mağdurlara sahte pasaport düzenleyerek yeniden Türkiye'ye sokmaktır. Bu pasaportlardaki sahtekarlık, fikri sahtekarlık olduğundan; yani kişinin sahte bir isimle, ancak maddi açıdan tamamen gerçek bir pasaport çıkarması şeklinde gerçekleştiğinden, kolluğun hukuken bir şey yapma imkanı bulunmamaktadır.

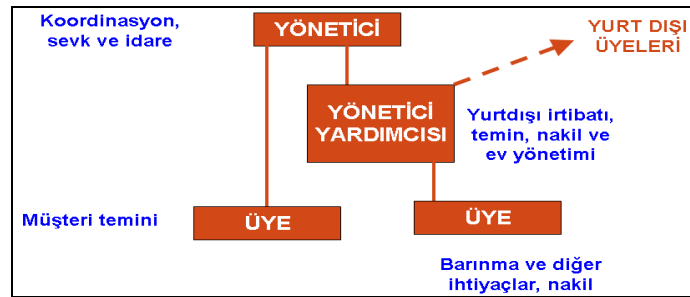
[205] İnsan ticareti mağdurlarının bir Türk ile evlendirilmesi, hukuka karşı diğer bir hile yöntemidir. Nitekim, Türk ile evlenerek Türk vatandaşlığına geçen bir kimsenin sınır dışı edilmesi mümkün olmamaktadır.

İnsan Ticareti Suçunun Niteliği

Araştırmanın konusunu oluşturan dört insan ticareti vakasından sadece bir tanesi organize suç kapsamındadır. Diğer üçünde fail sayısı bir veya ikidir. Bireysel suçlarla mücadelede kolluk geleneksel yöntemleri kullanmıştır. Organize suç şeklinde gerçekleşen bir vakanın soruşturulmasında ise, geleneksel yöntemlerin yanında, iletişimin denetlenmesi (CMK, m. 135) ve teknik araçlarla takip (CMK, m. 140) gibi gizli soruşturma yöntemleri kullanılmıştır.

Organize şekilde işlenen insan ticareti suçunun nasıl gerçekleştiği Şekil-2’de gösterilmiştir. Kısaca özetlemek gerekirse; örgüt bir yönetici, bir yönetici yardımcısı ve iki üyeden oluşmaktadır. Yurt dışındaki üyeler ve bunların sayıları konusunda bir bilgi yoktur. İşlenmekte olan suçu sevk ve idare eden yönetici, fuhuş yaptırmak suretiyle kazanç elde etmek üzere yurtdışından (örneğin, Gürcistan) kadın temin etmeyi sağlayacak bir kadın seçmiştir. Daha önce kendisi de insan ticaretine konu olmuş olan; diğer taraftan kendi yetiştirdiği çevreyi ve kendi anadilini konuşan insanları iyi tanıyan bu kadın; yurtdışı ile irtibattan sorumludur. Öncelikle kadınların temini ve naklini gerçekleştirmektedir. Aynı zamanda kadınların barındırıldıkları evin yönetimini de yönetici yardımcısı konumundaki kadına aittir. Diğer iki üye Türk ve erkektir. Erkek üyelerden biri mağdurların barınmalarını, nakillerini ve diğer ihtiyaçlarını karşılamakla görevlendirilmiştir. Diğer erkek üyenin görevi ise, müşteri temin etmek ve kadınlarla buluşmalarını sağlamaktır.

Şekil 2 - Örgütlü biçimde işlenen bir insan ticareti vakasında örgüt şeması.

[206] İnsan Ticareti Suçuyla Mücadelede Ortaya Çıkan Sorunlar

İnsan ticareti suçu, işlenmesi zor olduğu kadar, mücadelesi de bir o kadar zor olan bir suç türüdür. Suçun doğası gereği en az iki ülkeyi birden ilgilendirmesi, her iki ülkenin kolluk güçlerinin işbirliğini gerektirmektedir. Diğer yandan mağdurların fuhuş yaptığı tespit edilene kadar bu suç gizli kalmaktadır. Toplumda insan ticaretinin suç olduğu, fuhşa sürüklenenlerin ise mağdur oldukları yönünde bir bilinç söz konusu değildir. Bu da mücadeleyi güçleştirmektedir.

Sınır Aşan Sorunlar

İnsan ticareti suçuyla mücadelede kuşkusuz en önemli sorun, sınırın öteki tarafıyla ilgilidir. İki ülkeyi ilgilendiren bir suçla mücadelede iki ülke kolluk güçlerinin işbirliği kaçınılmazdır. Buna karşın kolluk çoğu zaman, suçun yurtdışındaki iştirakçilerini tespit edememekte; diğer ülke kolluk güçleriyle yeterince işbirliği sağlayamamaktadır. Suçun yurtdışındaki iştirakçilerinin takip edilememesi, onların da soruşturma ve kovuşturma sürecine dâhil edilememeleri, bu suçla olan mücadelenin bir ayağını eksik bırakmaktadır. Oysa Gürcistan ile Türkiye arasında 10 Mart 2005 tarihinde imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan ve Azerbaycan Arasında Terörizm, Örgütlü Suçlar ve Diğer Önemli Suçlarla Mücadele Anlaşmasının Dokuzuncu Maddesinin Uygulanmasına Dair Protokol” ile insan ticareti suçunun önlenmesinde ve etkili tedbirler alınmasında karşılıklı işbirliği sağlanmak istenmiştir (Erdal, 2008: 88).

Sınırın diğer tarafıyla ilgili sorunlardan bir diğeri, insan ticareti suçuna ciddi bir şekilde yaklaşılmasıdır. Mağdurlarla yapılan görüşmelerde, kaynak ülkelerde (bu çalışma için Gürcistan ve Azerbaycan söz konusudur) insan ticaretini önlemeye yönelik çok ciddi politikalar geliştirilmediği anlaşılmaktadır. Diğer taraftan, bu ülkelerde rüşvetin yaygınlığı, bu sayede pasaport sahteciliğinin de kolay olması, insan ticareti suçunun işlenmesini kolaylaştırmaktadır (Erdal, 2008:82). Türkiye’ye üçüncü kez fuhuş amacıyla geldiğini belirtilen ..., her defasında pasaportunu farklı bir isimle aldığını bunu yapmanın oldukça kolay olduğunu şu sözlerle ifade etmektedir: “Memlekette [Gürcistan] pasaport değiştirmek o kadar kolay. Sen parayı ver yeter ki; polis kendi ismini bile yazar.” Bununla birlikte kendine mahsus alfabesi olan Gürcistan’da vatandaşların Latince isimlerinde yapılacak bir harf değişikliği bile, sınırı kolaylıkla geçmeleri için yeterli olmaktadır.

[207] Hukukî Sorunlar ve Uygulamadaki Aksaklıklar

İnsan ticareti suçuyla mücadelede en önemli sorunlardan biri, uygulamada bu suçun TCK'nin 227. maddesinde düzenlenen fuhuş suçuyla karıştırılmasıdır (Yenidünya, 2007:66-67). Esas itibariyle eskiden var olan bir çelişkili durum 2006 yılında yapılan bir yasa değişikliğiyle düzeltilmiştir. 227. maddenin 3. fıkrasında, fuhuş amacıyla ülkeye insan sokan veya insanların ülke dışına çıkmasını sağlayan kişinin fuhşa teşvik suçundan cezalandırılacağı düzenlenmekteydi. Böyle bir düzenlemenin varlığı, 80. maddede düzenlenen insan ticaretini önleme amacını etkisiz hale getirmekteydi. Bu suçun işlenmesinde mağdurun rızasını hukuka uygunluk nedeni olmaktan çıkaran 2. fıkranın varlığı da dikkate alındığında, bugün itibariyle 80. madde ile 227. maddedeki suçların birbirleriyle karıştırılması imkânı yoktur. Ancak 2007 yılında, eskiden gelen alışkanlıklar sebebiyle, kimi vakalarda hangi maddenin uygulanacağı yönünde tereddüt yaşanmıştır (Arslan ve diğ., 2006: 60-61).

İnsan ticareti suçuyla mücadelede, kanımızca en önemli sorunlardan biri, insan ticareti suçu mağduruyla fuhuş yapmanın bir yaptırma bağlanmamış olmasıdır. Diğer bir deyişle, insan ticaretine konu olan insanı temin eden, sevk eden, nakleden, barındıran cezalandırılmakla birlikte; bu suç için öngörülen özel kastın (fuhuş yaptırma maksadı) gerçekleşmesini sağlayan kimselere ceza öngörülmemiştir. Bu durum hiçbir yaptırma uğramayan insanların mağdur kadınlara yönelik taleplerini artırmakta; yani insan ticareti suçunu işlemelerini teşvik etmektedir. İnsan ticareti mağdurlarıyla fuhuş yapmanın cezalandırılması, bu konudaki talebi azaltacak ve bu suçun işlenmesini engelleyecektir. TCK'nin 80. maddesine aşağıdaki hükümlerin eklenmesinin yararlı olacağı değerlendirilmektedir:

Birinci fıkrada sayılan temin etmek, sevk etmek, nakletmek, ülkeye sokmak, ülkeden çıkarmak ve barındırmak fiillerinin mağduru olduğu yönünde şüphe bulunmayan bir kimse ile fuhuş yapan kimse, bu kanunun 39. maddesinin 2. fıkrasının (c) bendi uyarınca yardım eden sıfatıyla cezalandırılır. (Arslan ve diğ., 2006:139)

Suç ile ceza arasında orantılılık olması, kuşkusuz ceza hukukunun en önemli ilkelerindedir. Yukarıda sunulan önerinin de orantısız olmadığı görülecektir. Örneğin TCK'nin 226. maddesinde pornografi üretimi, ticareti ve dağıtımı cezalandırılırken; bu maddenin 3. fıkrasında çocuk pornografisinin üretilmesinin, ticaretinin ve dağıtımının yanında bulun

[208]durulması da cezalandırılmaktadır. Bu örnekte olduğu gibi, korunan hukuksal yararı sadece doğrudan ve aktif bir şekilde ihlal edenler değil; aynı zamanda bu fiilin işlenmesini dolaylı olarak kolaylaştıranların (en azından talep etmek suretiyle) da cezalandırılması öngörülmektedir. Nitekim insan ticareti mağdurlarının fuhşa sevkinde “Türk erkeklerinin yabancı kadın talebi” etkili bir rol oynamaktadır; yani fuhşu talep eden üçüncü kişiler, fuhşu yaptıkları kadınların bu amaçla ve yurtdışından getirildiklerini bilmektedir.

İnsan ticareti suçuyla mücadelede kolluk açısından diğer sorunlardan biri, kolluğun kendi içindeki görev bölüşümüyle ilgilidir. Emniyet Teşkilatı’nda bu suçla ilgili görevi bulunan üç ayrı birim bulunmaktadır. Suçun konusunun insan olması ve kamu düzenini ilgilendirmesi nedeniyle Asayiş Dairesi Başkanlığı; bu tür suçların genellikle örgütlü olarak işlenmesi sebebiyle Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Dairesi Başkanlığı, insan ticareti suçuyla mücadelede görevli birimlerdir. Suçun yabancılarla ilgili olması da konunun aynı zamanda Yabancılar, Hudut ve İltica Dairesi Başkanlığının görev alanına girmesini gerektirmektedir. Bu durumda kimi zaman görev bölüşümünde sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Emniyet Teşkilatı’ndaki görev paylaşımı sorununa, Emniyet-Jandarma arasındaki coğrafi görev paylaşımı da eklendiğinde, durum daha karmaşık hale gelmektedir (Serbes, 2009: 2758). Bundan daha önemli sorun, soruşturma süreci sonrasında mağdurların sınır dışı edilmelerinde yaşanmaktadır. Ankara, Antalya, İstanbul gibi illerde sığınma evleri bulunmasına karşın, bu ülke çapında yaygın değil ve yetersizdir. Aynı şekilde insan ticareti suçu mağdurlarının rehabilitasyonuna yönelik yeterli bir mekanizma geliştirilebilmiş değildir. Mağdurların ülkelerine nakli herhangi bir sistem içinde yapılmamakta, bu operasyonu düzenleyen birimin inisiyatifine bırakılmaktadır. Ödenek sorunları, memur sayısındaki yetersizlik gibi nedenler de dikkate alındığında, mağdurların nakillerinin çok sağlıklı bir biçimde gerçekleştirilemediği söylenebilir. Oysa ki; Türkiye’nin taraf olduğu Palermo Protokolü 6. maddesi “uygun barınma olanağı” sağlama yükümlülüğü getirmektedir.

İnsan ticareti suçuyla mücadelede ortaya çıkan diğer bir sorun ise, yabancı dil sorunudur. Öncelikle suç failleri bu işin organizasyonunda Türkçe dışında dilleri (bu çalışmanın kapsadığı vakalarda Gürcüce) kullanmaktadırlar. Kolluk her ne kadar iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması gibi klasik soruşturma yöntemleri dışında, delil elde etmeye yönelik etkili

[209] bir yola başvursa da, farklı dillerdeki iletişimi takip edecek nitelikte personel bulunmadığından, bu yöntem önemli ölçüde etkisiz kalmaktadır. Bu sorun özellikle Türkçe (veya İngilizce) bilmeyen mağdurların ifadelerinin alınmasında da yaşanmaktadır. İfadenin sınırlı imkânlarla alınması, tercüman yetersizliği gibi nedenler, soruşturmanın yeterince derinleştirilememesine, suçun soruşturulmasında her anın tanığı olan mağdurların yeterince katkıda bulunamamasına neden olmaktadır.

Mağdurlarla İlgili Sorunlar

İnsan ticareti suçuyla ilintili olarak ortaya çıkan sorunların bir kısmı da mağdurlarla ilgilidir. Bu suçun başlangıcından tamamlanmasına kadar olan süreçte, çok ciddi travmalar geçiren mağdurların iyileştirilmesine yönelik herhangi bir mekanizma geliştirilmemiştir (Sınar, 2002:186). TCK'nin 227. maddesinin son fıkrasındaki "Fuhşa sürüklenen kişi, tedavi veya psikolojik terapiye tabi tutulabilir" düzenlemesiyle, fuhuş suçunun işlenmesi sürecinde fiziksel ve psikolojik travma yaşayan kişilerin iyileştirilmesine yönelik tedbirler alınabileceği belirtilmiştir. Böyle bir hükmün TCK'nin 80. maddesindeki suç için öngörülmemesi kanımızca önemli bir eksiklikler. Diğer taraftan, böyle bir tedbirin muhakkak ceza kanununda düzenlenmesi de zorunlu olmayıp, idarenin düzenleyici işlemler yoluyla mağdurların terapisine yönelik tedbirler alması imkânı da bulunmaktadır. Nitekim Palermo Protokolü'nün 6. maddesinde taraf ülkelere "tıbbî, psikolojik ve maddî yardım" sağlama yükümlülüğü getirilmektedir.

Mağdurlarla ilgili bir diğer sorun, mağdurların bu suçla ilgili hukuki süreci yeterince takip edememeleridir. Mağdurlar fuhuş karıştıkları için 5683 sayılı Yabancıların Türkiye'de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun'un 19. maddesine göre "muzır şahıs" kabul edilmekte ve sınır dışı edilmektedirler. Diğer taraftan, bir kere Türkiye'de haklarında fuhuş yapmaktan idari işlem yapıldığı için, gerek bu kanunun 22. maddesi, gerekse Pasaport Kanunu'nun 8. maddesine binaen Türkiye'ye girmeleri yasaklanmaktadır. Bu türlü işlemler sonradan genelgelerle yasaklanmıştır. Ancak uygulamanın her zaman ideali yansıtmadığı açıktır. Suç faillerinin soruşturulması ve kovuşturulması sürecinde, olayın her an tanığı olan mağdurlardan yeterince yararlanılmadığı gibi, mağdurların istismar edilmekten ötürü doğan tazminat haklarını kullanmaları da engellenebilmektedir. Palermo Protokolü "insan ticareti mağdurlarının anlayabilecekleri bir dilde özel

[210]likle yasal haklarına ilişkin danışmanlık hizmeti ve bilgi verilmesi”ni taraf ülkelere bir yükümlülük olarak getirmektedir. İnsan Ticareti Raporunda (2007:19) mağdurların hukuki yardım almalarından söz edilmektedir. Ancak bu mekanizmanın yeterince yaygın ve işler olduğu söylenemez.

İnsan ticareti suçunda, suç mağdurları ile bir başka sorun da ülkelere nakil edilmeleri sonrası yaşayacaklarıdır. Türkiye’ye kötü olan ekonomik durumlarını bir nebze olsun iyileştirmek üzere gelen suç mağdurları, sınır dışı edilmekle umutlarını yitirmektedir. Mağdurlar ya eski yoksul hayatlarına geri dönmekte; ya da başka bir ülkeye gitmek üzere beklemeye koyulmaktadır. Her halükarda ortada bir kısır döngü oluşmakta, yoksulluk insan ticareti mağduru olmayı kolaylaştırmaktadır.

Toplumsal Yapıdan Kaynaklanan Sorunlar

İnsan ticareti suçuyla mücadeledeki güçlüklerin, kimi zaman toplumdan kaynaklandığı tespit edilmektedir. İnsan ticareti mağdurları ile fuhuş yaptıkları tespit edilen ve bu sebeple bilgilerine başvuru yapılan kişilerin ifadeleri incelendiğinde, Türk erkeklerinin yabancı kadınlara Türk kadınlarından daha fazla ilgi duydukları dikkati çekmiştir. Erkek müşterilerden 19 yaşındaki ... durumu şöyle ifade etmektedir: “Arkadaşım S. yabancı kadınlar gelmiş, muameleleri iyiymiş dedi. Ben de nasılmış bu yabancı kadınlar merak ettim.” Ayrıca Türk erkekleri fuhuş yaptırmak amacıyla ülkeye getirilen yabancı kadınları suç mağduru olarak görmemekte, aksine yabancı kadın farklı bir fantezi aracı olarak görülmektedir (Beşpınar ve Çelik, 2009:2795). Bu durumda, insan ticareti suçuyla ilgili olarak ihbar mekanizması yeterince işlememektedir. Çalışmanın yapıldığı süre içinde ne 155 Polis İmdat hattına, ne de Alo-157 İnsan Ticareti Mağdurları Acil Yardım ve İhbar Hattına (İnsan Ticareti Raporu, 2007:12) hiçbir telefon gelmemiştir. Daha doğrusu Alo-157 konusunda toplumda yeterince bilinç oluşmamıştır. Toplumla ilgili diğer bir sorun ise, Türk erkeklerinin zührevi hastalıklara olan duyarsızlığıdır. İncelenen bilgi verme tutanaklarında ve yapılan görüşmelerde, erkeklerin zührevi hastalıklar ve bu hastalıklardan korunma konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıkları anlaşılmaktadır.

Sonuç

İnsan ticareti, uluslararası toplumu ilgilendiren çok boyutlu bir sorundur. Çalışmamızda, insan ticareti suçunun yöntemi ve mağdur profili, belli bir

[211]süre aralığında Isparta ilinde gerçekleştiği şekliyle belirlenmiştir. İnsan ticaretine daha çok sınır illerinde ve metropollerde rastlanması nedeniyle, bu suçun Isparta gibi, sınırdan uzak ve metropol sayılmayan bir ildeki görünümünün bilinmesi önemlidir. Aynı zamanda, insan ticareti suçuyla mücadelede yaşanan güçlükleri belirlenmekte ve bunlara çözüm önerisi sunulmaktadır.

Isparta ilinde Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğü ekipleri tarafından 2007-2008 yılları arasında bir yıllık sürede, insan ticareti suçuna yönelik yapılan toplam dört operasyon inceleme konusu yapılmıştır. Mağdur profili açısından, genel bilinenin ötesinde çok farklı bir bulguya ulaşılamamıştır. Başka bir deyişle, inceleme konusu yapılan suçlardaki mağdurlar, genel olarak literatürde tarif edilene yakındır. Mağdurların hepsi kadındır. Öğrenim düzeyleri yüksektir. İşsizlik ve ekonomik yetersizlik nedeniyle bu suçun mağdurları olmuşlardır. Önemli bir fark, mağdurların yaş ortalaması genel bilinenin biraz yüksektir. Suçun işleniş yöntemi de genel bilinenin çok farklı değildir. Mağdurlar yurt dışındaki tacirler tarafından tedarik edilmektedir. Türkiye'deki tacirler mağdurları barındırmakta ve sömürüye sunmaktadır. Suç mağduru kadınlar, fuhuş amacıyla Türkiye'ye geldiklerini bilmektedir ve çaresizlikten fuhuşa katlanmaktadır.

Uluslararası işbirliğinin eksikliği, insan ticareti suçuyla mücadelede en önemli sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle suç mağdurlarını tedarik ve sevk edenin soruşturma dışında kalması, insan ticareti suçunun tam tekmil aydınlatılmasını engellediği gibi; suçun yurtdışı iştirakçilerinin cezalandırılmaması bakımından da adaletsiz olmaktadır. Isparta ilinde çalışan kolluk personelinin doğrudan yurtdışı ile irtibata geçmesi pratikte çok mümkün olmamakla birlikte; merkezi birimlerin bu koordinasyonu sağlaması yerinde olacaktır. Uluslar arası işbirliğinde bir diğer nokta, insan ticaretinin önlenmesinde özellikle kaynak ülkelerle birlikte hareket edilmesidir. Kaynak ülkelerle çok sayıda işbirliği toplantıları yapıldığı bilinmekle birlikte, bunun yeterli olmadığı açıktır.

İnsan ticareti suçuyla mücadelede kolluk birimleri arasındaki görev bölüşümünün tam olarak netleşmediği, daha doğrusu birden çok birimin bu suçla ilgili olduğu anlaşılmaktadır. "Mağdur" sıfatı taşıdığı için gözüktüğüne alınamayan, aynı zamanda "fuhuşla iştigal eden yabancı" sıfatıyla sınır dışı edilmek durumunda olan kadınların özellikle soruşturma sürecinde

[212]barındırılması ve ülkelerine nakillerinin sağlanmasında kolluk, sağlıklı ve yeterli koşullara sahip değildir. Sadece insan ticaretine yönelik çalışmada bulunan bir birimin kurulması, operasyon, rehabilitasyon ve sınır dışı etme aşamalarının tek bir elden yapılmasını kolaylaştırabilir. Ayrıca bu birimde, mağdurların belli bir süre, sağlıklı koşullarda barınmasına elverişli yerlerin bulunması şarttır.

İnsan ticareti suçunun soruşturulmasında tercüman eksikliği önemli bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Sorun ilk olarak, gizli soruşturma tedbirlerinin uygulanmasında, yabancı dilde (Gürcüce) olan iletişimin denetlenmesinin güçlüğüne ortaya çıkmaktadır. Bu dildeki iletişim kayıt altına alınsa bile, bunların tercümesi ya hiç yapılamamakta, ya da çok geç yapılmaktadır. Bu durum örgütlü suçla mücadeleyi güçleştirmekte, hatta imkânsız kılmaktadır. Tercümansızlık soruşturma esnasında mağdurlardan bilgi alınması sürecinde de önemli bir sorundur. Mağdurlardan yeterli bilginin alınamaması, kuşkusuz, suçun etraflıca aydınlatılmasını engellemektedir. Tercüman ve tercüme konusunun kolluk teşkilatı tarafından acilen çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Toplumda insan ticareti suçuyla ilgili yeterince bilinç oluşmadığı gözlenmektedir. Bu nedenle de yurtdışından fuhşa sevk etmek amacıyla getirilen kadınların insan ticareti suçu mağduru olduğu yönünde bir bilinç ya da bakış açısı olduğu söylenemez. Bunun üstüne “Türk erkeğinin yabancı kadın merakı (!)” şeklinde tanımlanabilecek bir başka sosyo-psikolojik faktör eklendiğinde, insan ticaretinin önlenmesinde toplumsal dinamiklerden yararlanılması olanaksız hale gelmektedir. Toplumsal bilinci sağlamada televizyon reklâmlarının ya da bu konudaki haber programlarının yeterli olmadığı da anlaşılmaktadır. Bizim önerimiz, insan ticareti konusunda toplumun her kesiminin ilgi duymasını sağlayacak bir biçimde kampanyalar yürütülmesidir. Diğer taraftan, cinsel sömürü amaçlı insan ticaretinde, mağdurların cinsel sömürüsüne aracı olanların (müşteri) cezalandırılması, işin ciddiyetinin daha iyi kavramasını sağlayacaktır. Nitekim bu suçun konusu kadınlarla cinsel ilişkide bulunan kimselerin, bunun karşılığında herhangi bir yaptırım görmemesi, insan ticareti konusunun yasa dışılığının algılanmasında sorunlar yaratmaktadır. Bizim önerimiz, öncelikle suç mağduru kadınlarla fuhuş yapanların yardım eden sıfatıyla cezalandırılmalarıdır. Bu öneriye özellikle orantılılık bakımından itiraz edilmesi mümkündür. Bu durumda bahsedilen eylemin en azından kabahat kabul edilerek, idari yaptırıma uğratılabilir.

[213] Suç mağdurlarının tümünün yabancı olması ve adli işlemler sonrası ülkelerine dönmeleri, onların Türkiye'deki hukuki davaları takip etmelerini engellemektedir. Mağdurlar öncelikle işlenen suçun konusunu oluşturdukları ceza davasını takip edememektedir. Diğer yandan çoğunlukla uğradıkları maddi ve manevi zararı tazmine yönelik dava açma imkânından (hukuken olmasa bile fiilen) yoksun bulamamaktadırlar. Ceza ve tazminat davaları çok kısa bir sürede bitmediğinden, mağdurların bu haklarını etkili bir şekilde kullanabileceği bir mekanizma geliştirilmelidir. İnsan ticaretini ve istismarını önleyemediği için, Türk Hükümeti aleyhine AIHM tarafından tazminata hükmedilmesi de mümkündür. Bu nedenle mağdurların maddi ve manevi zararlarını giderici bir sistem geliştirilebilir. Bizim önerimiz, idarenin bu sorumluluğu üzerine almasıdır. Neticede iki ihtimal söz konusudur. İnsan ticareti şüphelisi olarak yakalanan kimseler mahkeme tarafından suçlu bulunarak cezalandırılacaktır. Bu durumda idarenin bu suça ve mağduriyete neden olan kimselerden zararını karşılaması mümkündür. Diğer taraftan, şüphelilerin suçlu bulunmaması ve beraat etmesi durumunda ise, her halükarda insan ticaretini önleyememiş ve dolaylı olarak insanların mağdur olmasına sebebiyet vermiş olan idarenin, tazmin sorumluluğunu taşıması gerekir.

İnsan ticareti mağdurları, fuhşa sürüklenmiş, dillerini dahi bilmedikleri bir ülkede şiddete uğramış ve adli soruşturmanın bir parçası olmuş olmakla birlikte; genellikle apar topar ülkelere gönderilmektedir. Böylesine ağır travma yaşamış kimselerin, iyileştirilmeden ülke dışı edilmeleri, mağduriyetlerini bir kat daha artırmaktadır. Mağdurların rehabilitasyonuna özel önem verilmeli; en azından TCK'nin 227. maddesinin 8. fıkrasındaki "Fuhşa sürüklenen kişi, tedaviye veya psikolojik terapiye tâbi tutulabilir" hükmü, insan ticareti suçu mağdurları için de uygulanabilmelidir.

İnsan ticareti suçunun sadece kriminolojik açıdan ele alınması, kuşkusuz sorunun çözümünü eksik bırakır. İnsan ticaretinin kriminal yönünün yanında, bu suçun etki ettiği toplumsal, ekonomik ve siyasal problemlerin birlikte ele alınması gerekir. İnsan ticareti ancak çok yönlü bir yaklaşım ile önlenabilir veya en azından azaltılabilir. Burada sadece resmi kurumların yürüttüğü kampanyalar değil, toplum üyelerinin gönüllü olarak katıldığı toplumsal kampanyalar önem taşımaktadır.

[214]Kaynaklar

- Arslan, Ç., Temel, İ., Aydın, Y., Şen, Y.F., Doğan, K. ve Bacaksız, P. (2006), *Türkiye’de İnsan Ticareti ile Mücadelede Yasa Uygulama ile İlgili Stratejik Bir Yaklaşım* (Rapor), IOM Uluslar arası Göç Örgütü, Ankara.
- Beşpınar, U. ve Çelik K. (2009), “İnsan Ticaretinin Görünen Yüzü: Türkiye’de Farklı Sosyal Aktörlerin Seks Ticaretine Bakışı”, *Uluslararası Davraz Kongresi*, 24–27 Eylül 2009 Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, ss. 2789–2800.
- Bozatay, Ş.A. (2009), “İnsan Ticaretinde Dezavantajlı Gruplar: Kadın ve Çocuk Ticareti”, *Uluslararası Davraz Kongresi*, 24–27 Eylül 2009 Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, ss. 2761–2773.
- Cockburn, A. (2003), “21. Yüzyılın Köleleri”, *National Geographic Türkiye*, (Eylül).
- Değirmenci, O. (2006), “Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçu”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S. 67, ss. 57–95.
- Department of State, (2009), *Trafficking in Persons Report*, (June), (erişim adresi: <http://www.state.gov/documents/organization/123357.pdf>, erişim tarihi: 1 Kasım 2009).
- Derks, A. (2000), *Combating Trafficking in South-East Asia: A Review of Policy and Programme Responses*, IOM, Geneva Switzerland.
- Erdal, H. (2008), “Organize Bir Suç Türü Olarak İnsan Ticareti ve Türkiye Örneği”, *Polis Bilimleri Dergisi*, C. 10, S. 2, ss. 79–90.
- Hakeri, H. (2004). “Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti Suçları (TCK. 201/a ve 201/b)”, *KHUKA*, S. 1, ss. 1–17.
- Koca, M. (2003). “İnsan Yağması (Sömürüsü) Suçu (TCK m.201b)”, *AÜHFD*, C. 52, S. 2, ss. 141–172.
- Kocasakal, Ü. (2003), “İnsan Ticareti Suçu (TCK 201/b)”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S. 2, ss. 39–79.
- Serbes, M.K. (2009), “Trendi Hızla Yükselen Suç Ekonomisinde Göçmen Kaçakçılığı Ve İnsan Ticareti: Türkiye Örneği”, *Uluslararası Davraz Kongresi*, 24–27 Eylül 2009 Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, ss. 2744–2760.

[215]

Sınar, H. (2002), "İnsan Ticareti Suçu", *Hukuki Perspektifler Dergisi*, S. 2, ss. 182-186.

Yenidünya, A. C. (2007). *İnsan Ticareti Suçu (TCK. m. 80)*, Ankara: Turhan Kitabevi.

2007 Yılı Türkiye İnsan Ticareti İle Mücadele Raporu, (erişim adresi: http://www.countertrafficking.org/pdf/yearbook_2007_tr.pdf, erişim tarihi: 1 Kasım 2009).

<http://fotogaleri.hurriyet.com.tr/galeridetay.aspx?cid=10722&p=5&rid=2>, (erişim tarihi: 1 Kasım 2009)

http://www.ikgv.org/sws_dosyalar/seks_isciligi_genel.pdf, (erişim tarihi: 1 Kasım 2009).

<http://www.stargazete.com/guncel/fuhus-minibusune-soba-kurmuslar-haber-92550.htm> (erişim tarihi: 1 Kasım 2009)

<http://www.state.gov/documents/organization/123365.pdf>, (erişim tarihi: 1 Kasım 2009).

http://www.uncjin.org/Documents/Conventions/dcatoc/final_documents_2/convention_%20traff_eng.pdf, (erişim tarihi: 1 Kasım 2009).